

загрози на ранніх стадіях їх формування [2]. При цьому важливим є дотримання вимог законодавства про захист персональних даних і недоторканність приватного життя.

Особливістю українського досвіду є те, що правове регулювання моніторингу соціальних мереж формується в умовах триваючої збройної агресії, що зумовлює підвищені вимоги до ефективності механізмів раннього виявлення загроз. У цьому контексті значення набувають не лише класичні кіберзагрози, але й інформаційно-психологічні операції, спрямовані на дестабілізацію суспільства, підрив довіри до державних інституцій та деморалізацію населення.

Водночас існує низка проблем правового регулювання у цій сфері. По-перше, відсутність спеціального закону, який би комплексно регулював моніторинг соціальних мереж, призводить до фрагментарності правового регулювання та потенційних колізій між різними нормативними актами. По-друге, існує ризик надмірного втручання держави у сферу свободи слова, що може призвести до порушення прав людини. По-третє, швидкий розвиток технологій випереджає можливості законодавця, що ускладнює створення ефективних правових механізмів.

З огляду на це, перспективним напрямом удосконалення правового регулювання є розроблення спеціалізованого законодавства, яке б чітко визначало правові підстави, межі та процедури здійснення моніторингу соціальних мереж. Таке законодавство має базуватися на принципах верховенства права, пропорційності та підзвітності, а також враховувати міжнародні стандарти у сфері прав людини.

Отже, моніторинг соціальних мереж як елемент раннього виявлення загроз державній безпеці є об'єктивною необхідністю в умовах сучасних викликів. Його правове регулювання в Україні характеризується комплексністю та динамічністю, поєднуючи норми конституційного, адміністративного, інформаційного та кримінального права. Водночас подальший розвиток цієї сфери потребує забезпечення балансу між інтересами державної безпеки і правами людини.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 28.03.2026)
2. Закон України «Про основні засади забезпечення кібербезпеки України» від 05.10.2017 № 2163-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2163-19#Text> (дата звернення: 28.03.2026)
3. Порядок взаємодії суб'єктів національної системи реагування на кіберінциденти: затв. Постановою Кабінету Міністрів України від 13.11.2025 № 1471. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1471-2025-%D0%BF#Text> (дата звернення: 28.03.2026)

ХАДЖИНОВ АНДРІЙ ВОЛОДИМИРОВИЧ

здобувач вищої освіти 123 навчальної групи
факультету забезпечення державної безпеки
Київського інституту Національної гвардії
України

РОМАШКО ОЛЕГ МИКОЛАЙОВИЧ

старший викладач кафедри забезпечення
державної безпеки Київського інституту
Національної гвардії України

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ БЕЗПЕКИ ВІЙСЬКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Безпека військової діяльності в умовах воєнного стану є складовою воєнної безпеки держави та однією з базових передумов збереження боєздатності військових формувань. Її правове забезпечення ґрунтується на нормах Конституції України, спеціальному

законодавстві у сфері національної безпеки і оборони, актах, що регламентують правовий режим воєнного стану, а також статутних і відомчих документах, які визначають порядок діяльності військових формувань, права, обов'язки та відповідальність військовослужбовців. Закон України «Про національну безпеку України» встановлює засади державної політики у сфері національної безпеки і оборони, визначає склад сектору безпеки і оборони, а також механізми демократичного цивільного контролю над його суб'єктами [1].

Ключове значення в умовах збройної агресії має Закон України «Про правовий режим воєнного стану», який визначає зміст цього особливого правового режиму, порядок його запровадження та повноваження органів державної влади, військового командування, військових адміністрацій і інших суб'єктів, залучених до забезпечення оборони держави. Саме цей закон створює правові рамки, у межах яких реалізуються додаткові заходи безпеки, пов'язані з охороною важливих об'єктів, обмеженням окремих прав і свобод, посиленням режимних вимог, координацією дій військових формувань і органів влади [2].

Для Національної гвардії України базовим спеціальним актом є Закон України «Про Національну гвардію України», який визначає її правові засади організації та діяльності, функції, повноваження та місце у системі сектору безпеки і оборони. У контексті безпеки військової діяльності цей закон має принципове значення, оскільки встановлює правову основу виконання НГУ завдань із захисту державного суверенітету, охорони громадського порядку, забезпечення державної безпеки, участі у припиненні збройних конфліктів та виконанні завдань в умовах воєнного стану. Таким чином, безпека військової діяльності в НГУ повинна розглядатися крізь призму специфіки її службово-бойового призначення, організації служби та правового статусу особового складу [3].

Важливе місце у системі правового регулювання належить стратегічним документам оборонного планування. Указом Президента України від 25.03.2021 № 121/2021 введено в дію рішення Ради національної безпеки і оборони України «Про Стратегію воєнної безпеки України». Цей документ визначає основні напрями державної політики у воєнній сфері, пріоритети розвитку сил оборони, підходи до нарощування оборонних спроможностей і забезпечення готовності до відсічі збройній агресії. У стратегічному вимірі безпека військової діяльності пов'язується з належною підготовкою особового складу, ресурсним забезпеченням, стійкістю системи управління та впровадженням сучасних стандартів планування [4].

Нормативне регулювання безпеки військової діяльності конкретизується у статутному та спеціальному правовому масиві. Статут внутрішньої служби Збройних Сил України визначає загальні права та обов'язки військовослужбовців, обов'язки посадових осіб і правила внутрішнього порядку у військових частинах, а Дисциплінарний статут Збройних Сил України – сутність військової дисципліни, обов'язки військовослужбовців щодо її додержання, види заохочень і дисциплінарних стягнень та повноваження командирів щодо їх застосування. У сукупності ці акти утворюють нормативну основу повсякденного підтримання правопорядку, організованості, виконавської дисципліни та безпечного виконання службових і бойових завдань [5; 6].

Окреме значення мають спеціальні акти, які регламентують окремі сегменти безпеки, зокрема Закон України «Про державну таємницю» – у частині захисту інформації з обмеженим доступом, та постанова Кабінету Міністрів України від 10.10.2018 № 828 – у частині порядку застосування зброї і бойової техніки з'єднаннями, військовими частинами і підрозділами Збройних Сил під час виконання ними завдань щодо відсічі збройної агресії проти України [7; 8].

Практична реалізація вимог зазначених нормативно-правових актів покладається насамперед на командирів та інших посадових осіб, які зобов'язані організовувати службу, підтримувати

внутрішній порядок, забезпечувати справний стан озброєння і техніки, проводити інструктажі, контролювати додержання вимог безпеки та своєчасно реагувати на їх порушення [2; 5; 6]. За таких умов безпека військової діяльності виступає не окремим елементом службової практики, а складовою управління повсякденною діяльністю підрозділів, бойової підготовки, охорони озброєння, режиму служби, інформаційної безпеки та правопорядку.

Отже, нормативно-правове регулювання безпеки військової діяльності в умовах воєнного стану є багаторівневою системою, що охоплює конституційні норми, закони України, акти стратегічного планування, статuti та спеціальні підзаконні документи. Її функціональне призначення полягає у створенні правових умов для збереження життя і здоров'я військовослужбовців, підтримання боєздатності військових формувань, правомірного застосування сили і засобів ураження, захисту інформації та забезпечення належного рівня військової дисципліни в умовах дії особливого правового режиму [1–8]. Для Національної гвардії України ця система має безпосередньо прикладне значення, оскільки визначає правові межі та організаційні засади виконання покладених на неї завдань у сфері оборони держави та забезпечення державної безпеки [3].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про національну безпеку України : Закон України від 21.06.2018 № 2469-VIII.
2. Про правовий режим воєнного стану : Закон України від 12.05.2015 № 389-VIII.
3. Про Національну гвардію України : Закон України від 13.03.2014 № 876-VII.
4. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 25 березня 2021 року «Про Стратегію воєнної безпеки України» : Указ Президента України від 25.03.2021 № 121/2021.
5. Про Статут внутрішньої служби Збройних Сил України : Закон України від 24.03.1999 № 548-XIV.
6. Про Дисциплінарний статут Збройних Сил України : Закон України від 24.03.1999 № 551-XIV.
7. Про державну таємницю : Закон України від 21.01.1994 № 3855-XII.
8. Про затвердження Порядку застосування зброї і бойової техніки з'єднаннями, військовими частинами і підрозділами Збройних Сил під час виконання ними завдань щодо відсічі збройної агресії проти України : постанова Кабінету Міністрів України від 10.10.2018 № 828.

ЧУМАК ОЛЕКСАНДР ІГОРОВИЧ

студент кафедри підготовки офіцерів запасу
Військово-юридичного інституту Національного
юридичного університету імені Ярослава Мудрого

КУРТОВ АНАТОЛІЙ ІГОРОВИЧ

кандидат технічних наук, доцент завідувач
кафедри підготовки офіцерів запасу Військово-
юридичний інститут Національного юридичного
університету імені Ярослава Мудрого

НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ В АРМІЇ УНР КРІЗЬ ПРИЗМУ ІСТОРИЧНОГО ДОСВІДУ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ІЗ СИСТЕМОЮ НПВ У ЗБРОЙНИХ СИЛАХ УКРАЇНИ

Національно-патріотичне виховання у збройних силах постає фундаментальною складовою формування боєздатного війська, оскільки воно забезпечує не лише ідейну єдність